

אל היה מלת משכיל לשון שבח ויש אופרים שמשכיל עם כלי
 שפצינו בספר הזה עשר כלי שיר פכתם שנין עלבות ננינות
 ופחלת נזמות שושנים שפינית נחילות משכיל ואין ספק בלא
 העשריות הם רפז לכל העשריות הקדושי' כמו שנ' על יד עשר
 זקנים כמו שאמרנו ב' האחרת והם רפז לא חמים הקדושים
 ולוח היום הקדו העשירי שהוא קדש ליינקר קדוש יי ואכרינן
 בפרדש כי בו נעקד יצחק ובו נמול אברהם ונכתרו בו יג'
 בריות כנגד יג' מדות של הקנה שלמד בשה בהר שכל זמן
 שמוכרין אותן אינן חוזרות ריקם' וכמו שאמרו אל בירת
 כרותה ל'ג' מדות שאינן חוזרות ריקם וכמו שאמרו אל שנחלקן
 הקדמונים באלו היג' מדות יש מהן פונין ה' השתי מדות וכן
 נראה מנהגנו ולכן החזן אומר ויקרא והצבור אופרים ה' ויש
 אופרי כי השם הראשון הוא שם העצ' ולכן יש בו מסיקומונין
 מוקד עון אבות שהוא פן המנין ויש פונין ניער חסד לאלמים
 שתי מדות כי לאוהביו הוא לאלמים ולשומרי מצותיו מיראת
 לאוף דור ויש אופרי כי אין היחיד זוכרם ולא שהיחיד המרבין
 בתמלח בעת צרה זוכרם ועוד דרשו אל כי משניל אל על יד
 שהיה מדבר על ידי תורגמן שהיה נוהג לכתורגמן רשות
 למרסמו ולהרים קול בו כי אין דרך הרב הגדול להרים קול
 בפני העם והיה נוהג רשות לתורגמן להרים קול בפני העם
 ובעבור כי זה המומרה הוא נכבד מאד ומורה על ענין התשובה
 שחלה וסליחה היה במרסם אותו ודוד בפרך יסד זה המומרה
 על ענין גת שבע עם המומרה שאמר אחרי כן חנני אלדים
 כחסדך כי אף על פי שאותו עון לא היה כל כך חשוב לדעת
 רבותינו אל בגיש נתן לה אוריה בעלה כמו שכתוב בסכ' שבת
 שנזאת ערבותם תקח רוצה לומר דבר העקורב בינו לבינה
 והוא גש בריות ואמרו כל היצא למלחמת בית דוד כותב גש
 בריות לאשתו ויש אופרים שאוריה נתן לה הגט בלא תנאי
 מפשוע זה אמרו כל האומר דוד חטא אינו אלא פועל' ויש
 פמרשים כי נתן לה הגט בתנאי אם לא ישוב פצא הפלחמה
 יחיה גט מעכשיו ולא שב ואף על פי ששב הוא לא היה עם
 אנשי הצבא וכשבת אוריה נסא גט לפמע' וכשבת עליה
 דוד היתה מגורשת ואף על פי שהבא עליה הוא כאשם תלוי
 עם כל זה לא היתה אשת איש וזה שאמרינן כל האומר דוד
 חטא אינו אלא פועל רוצה לומר חטא גדול דאשת איש אבל
 חטא חטא קל וגם ענין אוריה אין חט' ביד דוד שפורד במלכו'
 הזה כמו שאמרו אל שאמר אוריה ואדוני יואב שקראו אדון
 למינו ויש פמרשים על שאמר לו דוד לך לבינה וטהר ורחץ
 ולא הלך והסרה את מ'ו ונתיב כל איש אשר יברה את מ'ו
 יומת נראה שגן מות הוא אף על פי כן בעבור שהיו העם
 מרגנים על זה ולקיים והייתם נקיים מ'ו ישראל היה חטאתו
 גנדו תמיד ומורה עליו וזהו שאמר הכתוב כי אני אלצע נכון
 וחפאתי נגדי תמיד וקראה אלצע על שם יובן יי אלדים ארו'
 הצלע וגו' וכן אמר ובצלעי שפחו ונאספו קראה אלצע שהיתה
 ראויה לו כמו שאמרו אל בפסכת סנהדרין ראויה היתה ברת
 שבע לרוד אלא שאכלה פנה ועם כל זה היו אויביו שמחים
 לעונו והיו מרגנין עליו ופכיישין אותו כמו שאמרו אל קרעו
 ולא דפו כי אם היו קורעין את בשרו לא היה דפו יורד מתוך
 הבושה שפכיישין אותו ועל דרך זה היו מוחזין מיהם עליו
 ולא שתקו כמו כי תקרעי בגוד עיניך' ואמרו בפרדש
 אל תהי צדיק הרבה זה דוד שאמר בחנני יי' ונסני ולא עמד
 בנסיוני' ואל תתחכם יותר שהרג לאוריה ולקח לאשתו
 שפרוב חכמתו הורה הוראה לעצמו לכא על אשתו על הגט
 והרג לאוריה על שמרד במלכות' לכה תשובם שנענש עליהן
 שהיה לו להחמיר על עצמו מפני החשד ועל זה התורה לפני
 השם וצוה למרסם עונו כדי שילמדו בלמו כל אישומים

במלאך ההולך לפניכם ואחריהם כנשר וזה הוא שאמר אתם
 ראייתם אשר עשיתי וגו' ואחרי כן אמר להם כניסתם לארץ ומה
 שיעשה עמה ירכיבוהו על בתי ארץ וגו' חמאת בקר וחלב צאן
 וגו' כמו שתרנו אנקלוס אמר אחרי כן וישמן ישורון ויבעט כי
 הוא העושה להם כל אלו הטובות והם כפויי טובה ככתחלה'
 עם נבל ולא חכם ועבדו על בארץ פכמה מינים זרים ולא עוד
 אלא לשדים שאין בהם מועיל והם חדשים לישראל לא עבדו
 אותם אבותם תרח ואנוש היו עובדים לכתות עלינו ולשרים
 שהיו אלודות וצורך לעולם בכחם ומשטרם אף על פי שגם
 הם היו חוטאי' עם כל זה אינו כחשא הזה שהם נבל ולא חכם
 ואמר כי על זה חשב לאכרם למרי כי הם קנאוני בלא א ואני
 אקניאם בלא עם והם עם כשדים דכתי' הן עם כשדים זה העם
 לא היה אבל לא עשה כן אלא עשאם תחלה עם גדול ושריבו
 גדולים כל זה למעלה שלא יפסדו ביד מלכים ויפלים כי אין
 כבודם שיפסדו ביד אומה שפלה וזהו היו צריח לראש כל
 המציר לישראל נעשה ראש ואינו פחיתות כמו שחשבו רבים
 אלא למעלה של ישראל כפלת אפאיהם רפז לעשר השבטים
 שהם בנהר גזן ובנהר ספכטיון שהו נהר שיש בו כמה מלאים
 שמתנועעין אבני דומה ועוד ששונותין בשב' ואופרי המעמיקין
 באלו העניינים כי אלו שבעה איקליפין יש למעלה f כוכבים
 כוכבי לכת לכל איקלים כוכבו וכן אפאיהם של הנחר חוה
 פושל עזי שבתאי ואמר עליהם אפאיהם ועלינו אשבתאי
 פאנוש זכרם לולי כעם אויב אגור ויכחשו כל הנסי' ויאמרו כי
 פקרה היה ולא יי' פעל כל זאת נמצאת הכונ' כטלה מכל וכל
 וחם הקנה על יחוד שצרו לכן חשאינו בעולם כי הוא חתום
 עמו כמוס באצרותיו וחוא עתיד להנכ' מאיבינו כמו שנ' הלא
 הוא כמוס עמדי מה שעושי' לנו האומות זלי נקם ושלם בי יא'
 הנקמות מה שעושי' לנו האומות הם שאינן יכולין לחניע עדיך
 כאלו היו עושי' סולם ועולין אליך כי אלו היו יכולין היו עולין
 וחשוב אותו כאלו עלו ובעבור שאינן יכולין לך עושי' לנו רעות
 המשל אומר מי שאינו יכול להכות חמור מכה האוכף כך
 אמר הקנה לי נקם אני נקם שכל רעות שעושי' לישראל עמי
 בעבורי הם כי יידין יי' עמו כלו יתנחם על צרותינו כי ירא שאין
 עוד יכולת בידנו לסבול הצרות ואחר שאמר זה חבשוה בענין
 תחיית המתים אמר ראו עתה כי אני וגו' ומה שהקדים תחיית
 לרמוזה הוא על ענין שאמרו הלא בתחיית המתים עומדים
 בסופם ומתרפאים כיו שיכירום אנשי ביתם החגר עופד חגר
 וחסום פומא ואחכ' בתרפאין ואמר כי אשא היד הגדולה שהיה
 בגלות לעלינים שהיתה פושלכת דכתיב השליך משמים ארץ
 תמארת ישראל ואמר הרנינו גיים כי כל הגוים יראו ישועת יי'
 כי יהיה לעיני כל בשו'יתנו קול ברכ'כמר אדפתו עמו שאפאו
 דארץ הם יכפרו אותה והיא תכפר אות' גט כן הנח כי השירח
 היא גדולה כמש' שיש בח כמה הבטחו' ולכן יש עלינו לבטוח
 בשם שישלים דבריו ויקיים הבטחתו וינקום נקמתו במהרה
 כמו שהשלים דברו ככאן הרנינו גיים עמו וגו':

דרשה ליום כפורים

לדוד עשכיל פסמי כפוי טפס כפוי חטפה : פסמי פסם לא יפסו פ'
 לו טון ולין כדומה רעים : (פסילים לב)

לדוד

כבר דרשו אל כי בעשר' ליונו של שבח נאמר
 זה חספ' של תילים בניצוח בנינון בשיר בופרת
 ובחלל ובחשכל בתחלה ובתלה בכרכ ובחודא'
 ואמ' הללויה גדול שכלן שכולל שם ושג' גבת אח' ולכריהם

דרשה ליום כפר

עליהם מחילה ומליחה פתחירו ואמילו ברכים ואם לא רצה
למחול לו כמו שאמרין פרקא קמא דיומא שמיאי שלשת
שורות של שלשה בני אדם דכתיב ישור על אנשים וגו' ואם
בת יביא עשרה בני אדם ומעמידן על קברו ואומר אני
חשאתי ליי אלדי ישראל ולפלוגי זה שדברתי עליו כך ואמר
אל שלא יבקש מחילה מחבירו החי אלא שלשה פעמים ואם
לא נתראה חבירו הוא החוטא ואם הוא רבו אפי' כמה פעמים
כמו שאמר שם רב מסי' ס' דרא לפני רבי אהר' ר' חייא אדר
לר' שא אתא רבי שפעון ברבי אדר לר' שא אתא רב כל כפא
הדר לר' שא אתא רבי חנינא הדר לר' שא אתא רב כל כפא
נהדר וניזיל אקפד רבי חנינא ואזיל רב תליסר יומי דניפורי
ולא אשנח ביה ואמרין רבי רב למה ביקש כל כך ואמרין רביה
שאני ורבי חנינא היכי עבד הכי והא אמר שלא ידא אדם
אכזרי והשיבו חלמא הוא ליה דקפו בדקלא לרב כבבל והיינו
פינוי וראש ישיבה ועשה כן כדי שיפדך כפנו וירד לכנל
וימלך ועל זה היה דוחה אותו והעבירות שכן אדם לסיקם
אל מרסמם אלא בינו לבין השם וכמו שאמרין על חציף עלי
באן דמפרש חסאית ואמר כי החרשתי בלו עצמי בלו כסאני
סחריש ומחשב עונותי בניג לביני בלו עצמי ואני שואג עליהם
דורח לנו כי מדרכי התשובה לדאג אדם על חסאני ועונותי
כפי שחשא לאדם גדול ועולות ושלמי שמתכפרין עונותינו אבל עתה אין
לנו אלא תשובה ותמלה שנ' ושלמה וגו' ויש מפרשים אהן
התשובה פלג לל כמו רוב כמו וכל הארץ באו מצרימה וכן
פגל חסאית כי רוב העבירות שאדם עושה הן הפצות עשה
ולא תעשה הקלים כי מעשים הם העוברים על כריתות נמיתות
בית דין ועל זה אמר דוד אשרי מי שהוא סכומר הן בתשובה
הן בפעשים טובים כי טוב הוא לו שיקבל אדם עונותו בעולם
הזה כדי שיחול העולם הבא דכתיב ואל' ייחסד ב' אתה תשימ
לאיש כמעשהו בלו יחסד עושה הק' עם האדם כעשמה לו
במעשיו בעולם הזה אשרי אדם לא יחשוב י' לו עון כלו שהיה
כתשוב שלי' שלא יתנסו לחשבון עונותיו מיהו צריך הפתח
שיחיו מ' ולבו שקין לא שיתודה כפיו וכלבו תיעכו ולא יאמר
אחטא ואשוב ויש מפרשים כי אמר בכאן דוד שלש לשונות
נשיו פעע כסוי חטאה לא יחשוב י' לו עון והם שלש מדרגות
רשעים צדיקים כגונים המדרגה הראשונה התחלונה היא
רוב עונות ואם עליו אשרי נשיו פעע כלו שחשא והעיה ועבר
לצדיות וחזר בתשובה השם נושא עניו וחסאיתוה אף על מ'
שהיה בעל עבירות מאחר שחכמה יצרו וחזר מהן והתורח
עליהם כדרך כל המתודה שמודה ועונח הוא ירוחם ואשרי
כסוי חטאה הוא צדיק שיש לו זכות הרבה ואין לו עונות
וחסאים א"א מועטים ומסין אותן רוב הזכות וצדקו ומעשים
טובים של עושים שמתכסה בהם ואינו נראה וזו מדרגה יותר
טובה מן הראשונה ומי שלא יחשוב ה' לו עון היא המדרגה
העליונה והוא חסיד שלא חטא כלל ואין ברוחו רמיה והוא
נקי כמים ובר לבב ומה שהקדים נשיו פעע יש בו שני מעשים
האחד הוא כי רוב הצדיקים הם במדרגה הזאת ומעוטא כסוי
חטאה ומיעוטא דמעוטא מי שאין להם דבר רע אשר חטא
השני כי בעל תשובה עולה לפעלה מן החסיד שאין לו עון
כמו שאמרין אל מקים שבעלי תשובה עומדין צדיקים נמורים
אין עומדין ובתיב שלום שלום לרחוק ולקרוב הקדים הרחוק
שנתקרב למי שהיה קרוב תמיד ורבותינו אל הקשו בזה כתיב
הבא כסוי חטאה אשרי וכתוב התם מכסה מעשיו לא יעלה
הא כיצד כאן העבירות שכן אדם לחבירו כאן בעבירות שכן
אדם למקום שהעבירות שכן אדם למקום אין צריך לפרסמן
כמו שנפר לקמן אבל שכן אדם לחבירו חייב לפרסמן ולבקש

ותודו על עונם כמו שמוכיח הפסוק והתחיל אשרי נשיו
כלו אשרי המתודה וחשם נושא מעשיו ומכסה חטאתו על יד
תשובה ואם ילו שינישהו השם ומיסר אותו על חטאתו שוב
הוא לו ואשרי שעל זה הוא נשאר נקי וסכומר ונחל העולם
הבא כי יש עונות שמתכפרין בתשובה לבד ויש שאין מתכפרין
לא בייסורין כמו שחלקו אל העובר על מצו' עשה שאין חסורין
כל כך אם עשה תשובה מיד מתכפר לו ועל אלו נאמר שובו
בנים שובבים ר' שובבים מן נפשי שובב כלומר שהם יושבין
בהשקט ובנטחה ואינן מתעוררין לקיים הפצות שצות השם
לעשותן ואלו הן הקלין וכמו שאמר עשיתו אעשה אמרי לוח
אין בעידן רוח ענש והעוב על מצות לא תעשה אינן מתכפרין
כתשובה לבד לפי שארביין יותר אבל יום כפורים מבכר אותן
דכתיב כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם והעובר על
לריתו ומתות בית דין כגון עריות ואשת איש אין מתכפרין לא
בייסורין אחר תשובה י' ב דתי' ומקדתי בשבט משעם וגו' ומה
שאמר חתמו מכל השאתים שנראה ש' מכפר על הכל ועוד
שנינו עבירות שכן אדם למקום יום הכפורים מכפר וכן אדם
לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה לחבירו אלפיא
עיוס הכפורים מכפר על הכל ויש מפרשים
לכון שבת המקדש קיים הוא זה שהיה שם שער המשתלח
לכהן גדול ועולות ושלמי שמתכפרין עונותינו אבל עתה אין
לנו אלא תשובה ותמלה שנ' ושלמה וגו' ויש מפרשים אהן
התשובה פלג לל כמו רוב כמו וכל הארץ באו מצרימה וכן
פגל חסאית כי רוב העבירות שאדם עושה הן הפצות עשה
ולא תעשה הקלים כי מעשים הם העוברים על כריתות נמיתות
בית דין ועל זה אמר דוד אשרי מי שהוא סכומר הן בתשובה
הן בפעשים טובים כי טוב הוא לו שיקבל אדם עונותו בעולם
הזה כדי שיחול העולם הבא דכתיב ואל' ייחסד ב' אתה תשימ
לאיש כמעשהו בלו יחסד עושה הק' עם האדם כעשמה לו
במעשיו בעולם הזה אשרי אדם לא יחשוב י' לו עון כלו שהיה
כתשוב שלי' שלא יתנסו לחשבון עונותיו מיהו צריך הפתח
שיחיו מ' ולבו שקין לא שיתודה כפיו וכלבו תיעכו ולא יאמר
אחטא ואשוב ויש מפרשים כי אמר בכאן דוד שלש לשונות
נשיו פעע כסוי חטאה לא יחשוב י' לו עון והם שלש מדרגות
רשעים צדיקים כגונים המדרגה הראשונה התחלונה היא
רוב עונות ואם עליו אשרי נשיו פעע כלו שחשא והעיה ועבר
לצדיות וחזר בתשובה השם נושא עניו וחסאיתוה אף על מ'
שהיה בעל עבירות מאחר שחכמה יצרו וחזר מהן והתורח
עליהם כדרך כל המתודה שמודה ועונח הוא ירוחם ואשרי
כסוי חטאה הוא צדיק שיש לו זכות הרבה ואין לו עונות
וחסאים א"א מועטים ומסין אותן רוב הזכות וצדקו ומעשים
טובים של עושים שמתכסה בהם ואינו נראה וזו מדרגה יותר
טובה מן הראשונה ומי שלא יחשוב ה' לו עון היא המדרגה
העליונה והוא חסיד שלא חטא כלל ואין ברוחו רמיה והוא
נקי כמים ובר לבב ומה שהקדים נשיו פעע יש בו שני מעשים
האחד הוא כי רוב הצדיקים הם במדרגה הזאת ומעוטא כסוי
חטאה ומיעוטא דמעוטא מי שאין להם דבר רע אשר חטא
השני כי בעל תשובה עולה לפעלה מן החסיד שאין לו עון
כמו שאמרין אל מקים שבעלי תשובה עומדין צדיקים נמורים
אין עומדין ובתיב שלום שלום לרחוק ולקרוב הקדים הרחוק
שנתקרב למי שהיה קרוב תמיד ורבותינו אל הקשו בזה כתיב
הבא כסוי חטאה אשרי וכתוב התם מכסה מעשיו לא יעלה
הא כיצד כאן העבירות שכן אדם לחבירו כאן בעבירות שכן
אדם למקום שהעבירות שכן אדם למקום אין צריך לפרסמן
כמו שנפר לקמן אבל שכן אדם לחבירו חייב לפרסמן ולבקש

חיוב ל'עמו' על רגליו מצוה גדולה היא וכמו שמוכיח בהגדה
 פירוק ר' אליעזר מה מלאכי השרת עומדים על רגליהם כך
 ישראל עומדים על רגליהם ימה מלאכי השרת יח'פי רגל אף
 ישראל כן מה מלאכי השרת אין ביניהן אכילה ושתייה וקנאה
 ונאמה ותחרות ושלוש מתוודך ביניהם כך ישראל ואם כן צריכין
 שלא יהיה בהם שנאת חנם ככלל דמצוה היא לעמוד ואתה
 נשאתה עבר בפקוס עתיד יוש אומרים שהיה יודע בנבואה
 שנביא היה כמו שנרות הדבר בו ועל זה נקרא עכד ארזים
 והיה יודע שהקמה נשא עונותיו בהתודותו לפניו על עונותיו
 ואמר על זאת תפלל אני נותן עצה לכל חסיד פאחר שאני
 יודע באמת שנשאת עון חטאתי צריך כל אדם שיתפלל אליך
 לעת מצא כלו בכל עת שימצא לבו מני ובכיונה שיחיה לבו
 שלם בתשוב שאם לא כן אין תשובתו כלום שהוא כמי ששוכל
 ורשץ בידו שאני כלום ואמר לו לעת מצא זה יוש
 דבפורי' שהשם נמצא בו וקרוי לכל קוראין כמו שאמר דרשו
 את ה' בהמצאו אלו העשרה ימים שבין רח' ל'כ שהשם נמצא
 בו והעשירי ככלל שהוא קדש קדשים וכעצמו של יום מכפר
 אפילו בלא תשובה כל שכן בתשובה הוא אף בעשור לחדש
 חשביעי חזו יום הכפורים הוא נג' ופלת אך לשון אמת כמו
 אך עצמי ובשרי אתה אך מלך ישראל הוא רצה לומר באמת
 יכפר עליכם ועל זה רבו אד' לשם הגעלה אחיה כי כן עולדת
 בג' שטריא והוא פקוס התשובה והרחמים הגמורים וזהו אף
 טוב לישראל והיו ע' סוד י' יע' שהוא יתעלה פתעלה בעשר
 ספירות והכל ביחוד גמור כי זה הג' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 פתילה וסליחה וזהו דת' בי' ויג' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה'
 הקדוש נקדש בצדקה אבל חרש' זל פירש אך לשון מיעוט
 מכפר על חטאים ולא לשאין שמים והאמת כדברי חכמים
 זל וזהו לפני י' תטהרו וז' רש' זל תטהרו מצות עשה כל'
 כי כיום הזה יכפר וכמה שתטהרו בתשובה ובצדקה ואמר
 ל'טף מים כלום אם יטה תשובה לא די לו שלא יאבד אלא
 שיצילו השם מן הצרות הנאות לעולם ואם אשכילך ואורך
 וגו' ואמר אל תחיו כסוס כפרד ביום אפר דוד אורח אתכם
 בדרך הישרה ואיעץ אתכם מה שראיתי בעיני ובצעפתי ואתם
 אל תהיו ככהמו אין הבין וצריך מתג ורסן לבלום היהם שלא
 יקרבו לשוך אתך וחר סוס ופרד חרנכבים מירוש שהרוכב
 עליהם יאחו הסתג והרסן גידו ויפגעני מלתיך וזית דוד נתן
 עצה שיראו פסגו וכן יעשו שאעס שעונו היה גדול פנשא
 הקכה פוחל לו ולכן אמרו זל לא היה דוד ראי לאותו פעשה
 אלא לחיותו מתחן מה לבעלי תשובה ולכן באה נבואת יונה
 בן אמת' להורות כי השם ית' רחמי' על כל מעשיו ואמ' על
 אומות העולם כל שכן בישראל ולכן אנו פ' שרין אותה בזה
 היום בשעת פנחה שהיא שעה רצויה כמו שאמר זל לעולם
 יהא ארס וזר בתפלת פנחה שהיה אליהו לא נענה אלא
 תפלת הפנחה שג' ויחי כעלות הפנחה ויגש אליהו זה הוא
 יע' מצא למצוי של יום ועל זה אני אפרש אותה בקוצר
 אפר הק' לה ל'נה שילך ל'ניוח העיר הגדולה בעבור שהיה
 מהלכה שלש ימים מן הקצה אל הקצה ור'ל הפלינו ב'ר'
 קמא דמגילה בחזותיו ובשוקין שהיו רבים וגדולים והכתוב
 העיר אשר יש בה הרבה משתים עשרה רבוא קטנים כל שכן
 בגדולים כי עלתה רעתם לפי שהאל' משגיח האומות בחפס
 לבד שפסידו וי' שוכן וחסד רצוה ביישוב העולם כי לא
 תורה כראה אבל שאר עבירות אכן משגיח בהם כי אם בישראל
 ואין שוכין לפני דת' ר'ק אתכם וי' דעתו וגו' וכיבו נשערה
 סאד ואמר חכמי' זל שאני גוים דלא מפקיד דינא עלייהו וזה
 הוא העולה על רוחם וגומר כי אני אני משגיח בהם ולכן
 צ'ליזין מדרך ומשלם לשונאין ואי' משגיח בהם אלא על

החפס וכשיהיה להם דבר עם ישראל ביד חזק וכחפה שמוכח
 אפלוך עליכם ויקם יונה לברוח וכמדרש כי יונה זה הוא בן
 הצרפתי שהחיה אליהו ואמר לו יונה תבע כבוד הבן וכבוד
 האב לא תבע כי אפר גוים קרובי תשובה ויהיה עונש לישראל
 ולא תבע כבוד האב השם שצוה לו ללכת ולא רצה ולכן נענש
 שלא באה לו הנבואה אלא שנית ולא שלישי' ונכתבה זו
 הנבואה לחרפת ישראל שלא היה בן הראוי לכתב בין
 הנביאים שאין בה נבואה כלל לישראל אלא לאומות העולם ולא
 נמצא כזה בשאר הנבואות כי אם מניא נבואות העולם היא
 בכלל נבואת ישראל שהנביאים הולכים לישראל השכם ושלות
 וזו נכתבה לבדה בלי שליחות לישראל אלא בפעם אחת חזק
 בתשובה ומה שהיה בורה חלילה אלא שהיה יוצא חוצץ
 לארץ שלא תשרה עליה נבואה ויודע זה ממה שאמר מלמי
 ולא אמר מפני ויתן שכרה הקדים השכר ועוד אמרו נתן
 פל השכר ולא התתן לשוכרים שהיה עשיר וכפאן שאין
 הנבואה שורה אלא על עשיר וכי וירד בה שהספידת
 נמוכה ועמוקה ויורדים בתוכה או בעבור שפת הים שהוא
 נפוך דתיב יורדי הים והשיל רוח סערה וגו' אמר הקדוש
 ברוך הוא אתה בורה לפכום שבתה מלמי שנאמר ה' יש ראח
 ויגוס ויראו המלחים רובן של ספנין כשרים היו ויצעקו
 וגו' שבעים לשון היו י' ש' לכו ונפליח גורלות ת' מ' גדולה
 אך חשבו שכשילם היה הסער ואכר' זל כי כל ת' ספ'נות
 היו נבחת' מה מלאכהך אם היא מלאכת רבנות ואין תבא
 אם לא ברח' טוחפת רץ שעשית ומה ראוי אלי חם
 רשעים ומאי זה עם אתה אם הם שונאי השם
 עברי אנכי חשיב על השנים עמו וארצו ואת י' אלהי השמים
 חשיב על האחר אשר עשה את הים ואת ח' בשה הודה שהיה
 פאמין שלא היה מקרה י' שאני והטלני השליכו חציו ולא
 שקט וינחו זכר שנמולו כמה דאת אמר כורתי ברתו עלי
 זכר וזרדן גדלים להתיהד עם אנשי בתיהם ויכן ה' וגומר
 מפנחה היה מששת ימי בראשית הדגה אמרו זל שהיה בריות
 בדת ולא התפלל איה השם לדגה מעובר שיבלענו וא התפלל
 דת' מפני הדגה ולא בפני כל' מתוך דחק הכנס ואמר זל
 שלא רצ' הרג להקיא עד שהולינו לליותן ואם תל' שהתפלל
 בראת צדיקים ורשעים ג' עדן וגיהנם ים יבשה אור חושך ים
 וליהקור גחום שלום פלחמה חיים מוח חולי רפואה ואמר
 בתמילתו אליה עלה קרח ירד משה עלה יורד אני ארד ואעלה
 ותחיה מלאכתך פתוקנת' משפחים הבלי שוא האנשי שהיו
 בפמינה הניחו על שהיא הרפתם וש'למו נדויה' כל שכן אני
 שנדרתי ללכת לגנוה אישלמה עיר גדולה לאהים כמו שלהב'
 יה מאפל יה דבר גדול ונונה נהפך אמרו לו מלח סתומה או
 כפהפכת סדום או נהפכת בתשובה וכן תרצו בסגנדרין על
 כתוב כלא יעשה י' ארזים דבר וגו' והא יונה שלא נלה לו
 שישבו בתשובה ותרצו נאמר לו יוננה נהפכת בתשוב ולא
 הבין ויאמינו אנשי' נגוה שהיו בספינה אנשי' נגוה וראו ענין
 יונה והעידו על עינינו והאמינו ויקראו צום מדי' אחר כך
 ויגע הדבר וגומרי' אמרו חזרונום לברכה עשה היה פרעוד
 וחיה שנים רבות ויקראו ארזים בדוקה אמרו זל אסרו
 הנקבות לבד והולדות לבד ואמר לפני רבנו של עולם אם
 אין אתה מרחם עלינו אף אני לא נרחם על אלו מי יודע
 ישוב מי יודע עונותי ותודה עליהם או מי יודע אולי ישוב
 השם יורא עבדים אמלו גל ישראל שלא ידבר ויקראו על
 לי גביא ש'ק' או שהיה חדר על ישראל שלא יתחייבו כליו על
 זה ההיטב חרה לך כלומר הדיבש שאני עושה לבריות חרה
 לך יש לשאול מנין ידע יונה כי נחם ארזים שהרע לו כי עדיין
 לא שלמו ארבעים יופי יש אומרים שנבא היה ולא יעשה

ליום ראשון של סוכות

ה'דברנו או ידע דרכי השם ומתיך מעשיהם ידע שהש' חגיג' בתשוב וכל הענין מכוא' ובהספה רבה ואם אדם חשא התינוק' ובהספה סם חסאו למדנו מזה הענין כי השם מלא רחמי' ואמ' שהיו גוים ועושי' חסם; גדול קבל השם תשובתם כל שכן אנו עם מרעינו וצאן ידו שיחפול ויקבל אותנו בתשובה ועוד יש לנו לחזק קל וחומר אם הגוים ערלי' לב' לעשות תשובה ועושי' כל שכן אנו מולי' לב' ורחמינו ורכי' לב' שיש לנו לחזור בתשובה בכל עת כל שכן בזה היום הקדוש מוכן לכך שקבל בו כבוד קדושות בו נפול אברהם בו נעקר יצחק בו נתנו לחות שניות ונתכפר עון העגל ובזמן בית המקדש היו שם חמישה עבודות ועשר קדושים וחמישה שיליות ושני שעירי' ועתה בעונותינו חרב מקדשינו ונשארו לנו חמישה תבלות' ודווי' שני מעשים לקרא ספר תורה וזמר ומנחה ובא' ועצמו של יום שהוא נכבד יקבל השם תפילתנו ותשובתנו ושיעור דמינו וחלבינו ויחז' חזיף קרבנותינו ולכז' אנו צריכין לזיזר ולתפלל ולחתודות בלב שלם וכוננה שלימה וחשם יקיים לנו מה שהבטיחנו כי ביום הזה יכפר עליכם ויש לשאול מאי זה פעם נחנו לתקוע שופר במוצאי' יכ' יש מערשים כדי לערבב השטן ויש מפרשי' זכר לזכור ובתוספות אמרו שהוא משום שמחה כמו שאמרין בסדרש בת קול יצאת ואוסרת לך אכול בשמחה ויבת רב יקודאי' אל שיד' אחר געילה קודם ערבית ואמר הדון בקול רם ה הוא האלרים שכעה מעם' העלות שכניה למעלה משבעה רקיעים ואחר כך אופרים שבע ישראל פעם אחת ויש נוהגין לתקוע תחלה ואחר כך אומרי' "הוא האלרים משום דכתבי' עלה אלרים בתרועה ואין חוששין לתקוע הנעצית קוד ערבית שזממה היא ואינה מלאכה ואין לחוש לגזירה שמה יטלנו ועוד כי חול נגמר הוא בשעת געילה ולכן לא חיישי' לתקיעה מוקשת ורבינו נז' אמר כי חוש' מכבודו כי תיסג' יום הכמורים אסור ויפה להמתין עד אחר תפלת ערבית שהשכינה ממתנת כל זמן התוספת וכן נחנו לתקוע אחר ערבית' השם לפעור חמיו וחסדיו ישמע תפילתנו ויחזורנו בתשוב' שלימה לפניו ויטהר אותנו מכל עונותינו ונוחא' אתנו כמו שהבטיחנו כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני' ו' תשירו :

דרשה ליום ראשון סוכות

לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך בי כבר רצה האלים את מעשיך' הכתו זהה בספר קהלת וידוע הוא ומקוב כי שלמה חברו בזקנותו כמו שאמרו במדרש חזית כי אלו הנ' ספרים שהם משלי' ושיר השירים וקהלת' שיר השירים בילדותו שכן הנער כנעורתו דרכו לזם שיר ובאמצע ימיו חבר משלי' שכן רוב בני אדם רוב חכמתם בשם בני ארבעי' שנה כמו שאמרנו ארבעי' לב' ינה ואומר משלים' ובזקנותו חבר קהלת שכן דרך הזקני' להתביל זה העולם כזקנותם' ומה ששנה שמו קהלת אמרו בו פעמים רבים יש אופרים שדבריו נאסרו בהקהל ועל זה קרא עצמו קהלת' ויש אומרים בעבור שהיה בעל תשוב' בסוף ימיו שינה שמו כי שנוי השם הוא אחד מן הדברי' הקורעים גז' דינו של אדם כדאי'תא במסכת ראש השנה והטעם שהוא רמז שישינה אדם מעשיו הראשונים ויהפך לאיש אחר כמו דכתיב ונגוה נחפכת ויזכרן הזקני' אדם חייב לחזור בזה יותר משום אמן כמו שנ' עשרת זקנים שיבה' ואמר חיי' סוף אני משבח לשם על הלבנת שערי' שנהפך השחור' סגני' שהוא מתרה כי שאהפך מעשי' הרעים' ויש' כי בעבור שהיו דבריו

לשכנע

דרשה ליום ראשון של סוכות צד

לשובע ובקללות ואכלתם ולא תשבעו וכתוב ונתן לי לחם לאכול ואמר בכל עת יהיו בדרך לבניש הזהיר על מלבושי האדם שיחיו נקיים שזהו דרך תלמידי חכמים כמו שאמרין כל תלמיד חכם שנמצא רכב על בגדו חייב מיתת שנאמר כל פ. נאי אהבו מות כי הבגד הנקי הוא מפרדות הסוכות שנאדם וחכמים היו קוראים למלבושיהם מכבודיהם וזה הוא תיקון הגוף והנפש וכן אמר יעקב כשרצה לעלות לבית אל והשהיר והחליפו שמלותיהם וכמו שצריך האדם שילבש בגדים נקיים צריך שלא ילבש הבגדים הפגומים מאד כארגמן ורקפת וכן כתב החכם הידוע ליונים שצוה לתלמידו אלכסנדר אמר אל תלבש בגדים פגומים שאין זה תאגרת לך ואמר ושמך על ראשך אל יחסר שיש כאן תיקון הגוף ותיקון הנפש כי דוד מן הרפואה כי הסיבה בשמנים טובים מעמד חבריו ולא יקרהו דולי הנקרא תשובה שהוא קוץ האיברי ועיוותם מן היובש וזה הוא שאמר דניאל וסוד לא סכתי ומח שאמר על ראשך ולא אמר בגד מפני שידוע הוא כי כל כחות הגוף באים מן המוח ובשכסין המוח מבחוץ מתרשט בשפת השוכב ומונע היובש מן האברים ואינם פתועותים ועל זה אמר ראשך רפוי למוח וזה הוא אשש הכתובים הללו ועתה אפרש דעת רז"ל ואקדים ואמר בידוע הוא כי יש בכחות בני אדם דעות חלוקות כעבוד השם יש מהם מסגנין עצמן ואינם רוצים ליהנות מן הדברים הנפגמים ונורשין עצמן מהן מכל וכל וזה אינו דרך ישרה בי אין זה כונת הבריאה כי לא תוהו בראה לשבת יצרה ויש כת אחרת עושה בהפך שחולקין אחר ההנאות ופושלין עבודת השם אחר גינם וזו היא פחותה מן הראשונה כי הנראה מתורתנו הקדושה וסדכרי חלל ללכת בדרכי הפיזיות כי השם יתעלה ורובי הנשמה העליונה רוחנית בגוף אבל ועבור ויש לכל אדם לתת חלקו לכל אחד ואחד חלק הנשמה בעבודתה האל לבא להתגלל ולשמוע דברי התורה ולקיים המצו וחלק לגוף מן הדברים הסותרים ומי שאינו הולך בדרך זה מבטל כונת הבריאה וזהו כונת הפסוק שאמר קהלת לך אכול בשמחה לחפך שיאכל אדם מן הדברים המתירים ומי שאינו הולך בדרך זה מבטל כונת הבריאה וזהו כונת הפסוק שאמר קהלת לך אכול בשמחה לחפך שיאכל אדם מן הדברים המתירים ויהנה מהם כפי הצורך והחסותקות וכדרך פצוח ולמרר עצמו מן הדברי המתירי וכל שכן בזמן המועדות שבא פצוח מן התורה שיאכל אדם בשמחה ובתענוג כמו שבא הפצוח ושמחת בהגד ומה שאמר לחפך ויגד שיאכל וישתה מן המתיר לו וממה שחננו השם לא מעושק וגל וזהו כונת התורה ולכן צוה ואכלת ושבעת ואמר בסללות הפך וזהו כי כבר רצה האלדים את מעשיך ביום הכפורים שהתענית לפני התורה וחרת בתשובה ואתה פנוקה מעונות וזהו שאמר במדרש ולקחתם לכם ביום הראשון וכו' ראשון הוא וחלא יום ש' הוא אלא ראשון לחשבון עונות כי כבר נשאר האדם פנוקה ביום הכפורים כמו שפשונו בשל לחפך שתבע תביעה גדולה מעיר אחת כשיצא ממקומו לגבות תביעה יצאו אליו גדולי העיר אפר לחם על מה באתם אסרו לו על אותה תביעה שאין בני יכולת למרעה הניח לחם השליש בשתגיע קרוב לעיר יצאו אליו עם גדול יותר ובקשו רחמים על התביעה אמר להם כבר הנחת שלישי ובעבורכם אני מניח השליש האחר כי שבא לעיר באו לפני כלם אנשים ונשים ופך ובקשו מפני רחמים והניח הכל כך ראש השני קצת חקה לפליחות בעשרת ימי התשובה קשים יותר ביום הכפורים כלם ולכן אמר לך אכול בשמחה לחפך בחג הסוכות שהוא זמן השמחה כי כבר רצה האלדים ולכן חובה עלינו לעבוד השם במועדורת בשתי עבודות עבודת הגוף ועבודת הנפש עבודת הנפש

בזכרון נפלאות השם ולקיים אותם במעשה בחג הסוכות במצות סוכה ולולב ולהזכיר לעד נפלאותיו והודות שמו על כל מה שנמלט ולהתגלל לפניו ולשוב ולומר לפניו בשורות ותושבות שזו היא עבודת הנפש ועבודת הגוף לאנו ולשמות בשמחה ובשוב לבב כמו שאמר אל חלקהו חציו לוי וחציו לכם כי במצות המועדות אנו מתקיימין בגלותנו כמו שאמר בבראשית רבה שאל ר' ישמעאל בר' יוסי לר' בני ארץ ישראל בזכות מה הם חיים אמר להם בזכות המעשרות והתרומות ובני בכל בזכות התורה ובני חוצה לארץ בזכות השבת והמועדים ולכן צוה לנו השם יתעלה המועדים לחיזוק זכר לניסים שנעשו לנו במצרים ונים ובמדבר ועל זה אמר דוד המלך וזכר עשה לנפלאותיו כי כמו שקבע לנו חג הפסח לזכור בו ניסי מצרים וחיים כן קבע לנו חג הסוכות וזכר לניסי המדבר וענני כבוד שהיו תמיד עם ישראל ובין לפאן דאמר סוכות ממש בין לפאן דאמר ענני כבוד שהיו עם ישראל הכל היה מלא גדול שנתן לנו בארץ ערבה ושוחה אילנים שונות ודשאים טובים כמו שדרשו אל במדבר ר' רועי לא אחרס אמר רועי במדבר כמין וכשלו' בנאות דשא ירביצני כמו שמתוכ שמים עשרה עינות מים שבשם המרים שנבראו להי שעה כנגד יב ששפים וכנגד ע' וקנים הערוך לפני שולחן ככר כתב הים אל כי הפונת הנצחית למדינה הוא סופת גדול ופוררת על גדולתי של ארצנו כמו ניסי המדבר שעמדו פ' שנה שהפכת המטה וקרית עם ס' ועמידת המטה אף על פי שהם נסים גדולים לא עמדו אכל הפן והשלו' והבאר במדבר הם ניסים גדולים וכן מצות בהג' הגדול וכבר שאלו רבינו זי"א השם משנה דבר מבראיתו לצורך שום נכרא שנראה כחסרון בפעשה שהוא משנה מעשי' התשובה שהעולם נברא לצורך ישראל שפחותתן קדמה לעולם ודבר פוסקם אמילו בחכמי האבות שהעולם השפיל נכרא לצורך האדם ואם הדברים לא נבראו כי אם לצורך האדם אין צורך לומר שיתבטלו הדברים הנעשים בשביל האדם לצורך האדם ולתועלתו ולפי אמונתנו והוא האמת אנחנו עיקר הבריאה וישראל קוראים אדם ולכן אנחנו פושחים הבטחה גבורה שיעשה השם נסים ונפלאות עמנו כי אנחנו מלומדים בניסים וגלותנו ושללותנו הוא ראייה על ההבטחות כי כמו שבאו כל הגלות ונתקיימו כל הקללות כן אנחנו מובטחי שיתקיימו הפעולות וההבטחות השונות כי אלו אמרן איצטננין אחד וכאו הדברים שאמר יש להאפין שיתקיים השאר כל שכן שאמרין מ' ע"ה מפי הגבור ולכן אנו בית ישראל מהווייבן לזכור תמיד נפלאותיו כי בזכרון נפלאותיו חתקי ההבטחה יותר ויש לשאול מה פעם אנו אומרים ופן שפחותנו בזה החג יורר משאר החגים שאנחנו פצוים לשמוח בהן כמו בזה החג התשוב בזה כי בעבור שישאל יצאו נקיים מהעונות והפשעים כמו שאמרנו ובזה הזמן נמחל עון העגל ונצטוונו בהקפדת המיסכן שהוא צל עליון מצויף לזה ועוד שהוא זמן האסוף ואדם שפח מתכוונתו ולכן צוה השם שנזכור נפלאותיו ולא נכעס בדרך שאמר משה וישכן ישורון ויבעש ונגיח בתינו ונשב בצלו ר' בסוכה וגודל למי שהכל שלו ואנו מניחין הכל לעבודתו ולשולל לולב כמו שאמרנו בפרש' כמאן דנשיל רופחא וסליק לפנדלא ומנענע ואמר דין נפח מלבד שיש בטעם הסוכה וט' ימים ענין גדול ואמרנו במדרש על פסוק שאמר דוד תודיעני ארח חיים אמר דוד לפני הקה' תודיעני אורח חיים אלו ימים שכיף ר' ליום הכפורים שהם אורח חיים שובע שפחות אלו שבע מצות שבחג הסוכות ולכן נקרא חמש שביעי שהוא מושבע מן המצות שהם ז' מינין שבלולב וסוכה וחגיגה ושמחה וזהו נעיסות ביפוך נצח וזה לולב

דרשה ליום ראשון של סוכות

יורח הענין והעלה אותו למעלה מן הראשונים ואמר הדס
זה הקכה שנאמר הוד והודר לבשת' כפות תמרש זה הקכה
שנ' צדיק כתר יפרח' וענף עץ עבות זה הקכה שנאמר והוא
עופר בין החדשים אשר בפעולה' ערבי נחל זה הקכה שנ'
סולו לרובכ בערכות ביה שפו בכאן גלו יותר הענין והפנין
זה ידע כי לא לחנם דקדוק חכמים אל באלו הפנין בתכשירן
או בפסולן שהן מעכבין זה את זה ולא לחנם קנאו ר' גמליה
כאלף זה וזו ואמר התנאח לפניו במצות לולב נאה ובאתרוג
נאה פשוט שנ' זה אלי ואנוהו ואמר בהדור מצוה עד שליש
זמירש רבינו תם אל שאין רוצה לומר שאם ימצא לולב ואתרוג
יותר נאה מאחר שישף שליש דאם כן איך לדבר סוף ותפיר
ישא אתרוג כביצה שהוא כשר ואינו נאה ואחר כך פוצץ
נאה ממנו שיוסף עד שליש' וכן בלולב אבל אם קנה לולב
נאה ואחר כך פוצץ נאה יותר מפניו אינו חייב לתוסף ונצטוונו
לישול אלו ד' פנין שבלולב בשישה פקוסות כגמלית המצוה
ובחודג' ליי ובנאג' י' ב' פעמים ובהודו ליי' האחרון ב' פעמים
ובכל אחד מוליד ומביא לשני רוחות העולם ומעלה ומוריד
ואין צריך לצפון ולדרום והעושה זה הוא דעת היצוני וכן
בכבי עצרת לא היו מביאין אלא לשני רוחות שהפוסל
בשתייהם מושל באחרים ויש בענין הנענועין דעות הלוקות
תרם אל כתב שצריך לעשות בכל נשילה מאלו שש נשילות יב
נענועין כיצד מוליד ומנענע ג' פעמים וכן בהובאה וירידה
ועלייה ומורי גרו היה נוהג כן ואם ליה טעם שהם ע"ב נענועין
כנגד חשם הגדול וכן ככל פעם כנגד יב מולות המעפידים
העולם השפל וכנגד יב גבול אלכסונון שהם קיום העולם
עליונים ותחתונים ושקטתו שהרסבן אל היה בנענע שליש
נענועין לבר לכל נשילה אחר הנמה והם ית כנגד חיי העולמים
ועוד כי כשתחשוב ג' נענועין וה' כמות הם ל לכל נשילת
זהם סב לכל הנשילות כנגד שם גן סב אותיות וכלם דברי
אלהים חיים וענין הנשילה לולב ביפין שיש בו ג' פנין ואתרוג
בשפאל יש גם בזה טעם נכבד לירועי הן וצריך לישול פנינם
בפנים פני הלולב כנגד פני הנוסל והשדרה לחוץ ושפערתי
שיש לאדם להקדים נשילת האתרוג בשפאל ואחר כך לולב
ביפין ובשפניו או נותנו נותן הלולב תחלה וא"כ האתרוג
בענין התפילין וכן אקדים הכתוב מר' עץ הדר ובמו שאפר
בתפילין והיו לאות על ירך כל זמן שהיו הסיספות בין ענין
וכן וכן כל זמן שהלולב ביפין יחיו שניהם שום וקדושתם
גדולה כל זמן מצותן' אחר הסוגו' אזיא הקדושה ולגן נורקין
כמו שאמר תשמישי סיוה נורקין ובענין הכרכת נהלקו
הראשונים אל כי קצתם הציינו לברך קודם הנשילה פשוט
שאפר' כל הפצית כלן סבר עליהן עובר לעשייתן ושפאל היה
גמיק ביה וחיו מצריכין לפי שרוצה לברך בבית הנכנסת
שלא יקחנו עד שיהא שעת נשילה ויברך ואם רוצה להליכו
שיחליף סדר נשילתן לולב בשפאל או יהפכה ובשעת נשילת
יקחם כסדר ובפניו ח' ש' מברכין בנתיחן כשעת נשילתן
וזולכין לולכיהן בידיהם אבל מורי גרו אל היה אומר שכל זמן
שלא נבר סיוה עובר לעשייתן דאפי' ולא אפר עובר לעשייתן
אלא לאפוקי אחר גפרעשייתן ויכול אדם להוליכו לבי הכנסת
ובשעת הסיוה יברך וינענע ואין בכך כלום וכן בענין סוכות
בברכתה ובענין זה היה מצריך ה"ם אל לקדש מעיסוד כדי
שיברך ברכת הסוכה קודם שישיב מאחר שהוא גולל אותה
על הכוס ואם קדש מיושב היא' בריך לישב בסוכה אחר שישיב
ולפיו זה הדרך שאמרנו אין צריך שכל זמן שהוא יושב מצות
הוא ויכול לברך אחר שישיב וכן נוהגין בקטלוגיא אבל אין
נוהגין כדעת ה"ם אל פהיות טוב אל תקרא רע ובענין הסיכות
בענין צריך להאריך כי אבות לאל תכל יודעים החלכות אבל יש

לולב כמו שהוא נוצח ואמר תרין אולין לדינא ולית אני ידעין
פאן נצח אלא תאי דנקיש רומחא ידעין נצח ובנין דישאל
זשאר אופיא מקטרגין קדם קודשא בריך הוא ברח ויפלא
דכפורי ולית אני ידעין פאן נצח אברה תורה ולקחתם לכם
וגו' כהדן הנסיב רומחא וגו' כי א' דר' אויא כד הוה מנענע
לולבא אפר גירא בעינא דשטנא' חנה הודיענו מעלת אלו
המצות ועוד אפר במדרש שלשה המה נפלאו מפניו או מסח
מצה ופרור וד לא ידעתיס אלו ד' פנין שבלולב' ועוד אמר ד'
המה קטני ארץ שדומה עניינם קטן והוא גדול ואלו הן ארבע
פנין שבלולב והמה חכמים מחוכמים כלומר נראה טעמים
קטן ויש בהם כמה חכמות' ואע"פ שהם אל אמר בהם טעם
נקל בעבור שראו לארץ בשמחה ויצאו מן המדבר לא פקוס
ועד ותאנה וגפן ורפון אל פקוס אילנות לקח לזכרון זה המרי
הנאה וריחו טוב ובעלי' בעוד שיעופדים ברענותם יותר מפרו
אחר עד כאן ואין ספק שאמר זה כדי לשכך האוזן לדברים
על אלה הפנין לפה באוכל היה בדעתו שיש טעם אחר
נכבד בענין וגם כן ננתנו ר"ל טעם בהם להפון העם ואמילו
שחיה בהם טעם אחר אתרוג כנגד חלב לולב כנגד השדרה'
הדס כנגד העינים' ערבח כנגד השפתים לקיים כל עצמותי
תאמרנה וגו' ואלו שחזכרו אל הם כלים נכבדים שבגוף
שהלב והעינים הם סרטורי העכילה והשדרה לל כל הגוף
וחשפתים כנגד הדיבור ועם כלם אנחנו מרוצים לפני השם
יתעלה עם האיקרים שהם סיבת החטא' ועוד מדרש אחר כי
בישראל יש ד' כחות יש מהן עושין פירות והם חכמים
והצדיקים ובעלי הפעשה כאתרוג שיש לו טעם וריח ומראתי
ומהם עושין פירות אבל אינן בעלי פעשה כלולב ויש מהן בעלי
פעשה ואינן עושין פירות כהדס' ויש שאין בהם
לא פעשה ולא פרי' וצוה לנו לעשות מהן אגודת
אחת ולרצות לפניו עם כלם כי כלם צריכין לשם יתע' לומר
עליהם וכן נמשלו ישראל לגפן שיש בה אשכולות ושריגים
ועלים וקנקנות וכמו שאמר לביע' רחמי אתכליא על עליא
וכן וכמו שאמר אל במסכת חולין מר' גיד הנשה ובגפן שלשה
שריגים אפר ריש לקיש אופח וז' גפן נשילה שנאמר גפן
מפצרים תסיע ופירות שבת אלו בעלי בתים שהם גומלי
חסדים ופחוקי ידי עניים ומפורין ממנום לפלכות בשביל
אחייהם ומתקיימין הם על ידי כך ומירש רש' אל אשכולות שבת
אלו תלמידי חכמים' עלין שבת אלו עמי הארץ מירוש העלין
פנינן על האשכולות מרוח וברד ושלא יכס שרב ושמש כן
עמי הארץ וזרעין וקוצרין ותלמידי חכמים אוכלין קנקנו שבת
אלו ריקנין שבתם דלא חוו למידי שאינן מתעסקין לא בתורה
לא בשפות לא בדרך ארץ והיינו דשלתו פתם ליבעו רחמי
אתכליא על עליא וכו' וכל אלו הדברים אמרו חכמים' לשכך
האוזן אבל יש להם ככל ד' פנין סודות אחרים תלויים במרכב'
אפרו שם פרי עץ הדר זה אברהם אבינו שהדרו הקכה בשבת
פונה כמו שנאמר ואתרהם זמן וזמתי' וחררת פני זקן' כמות
תמרש זה יצחק שהיה כמות על גבי החובתי' וענף עץ עבות
זה יעקב פת הדס זה עבות בעלים אף יעקב עבות בכנים יותר
מן האבות' ערבי נחל זה יוסף מה ערבח ואת כמושך
ופתיבשת יותר מן שאר הפנין כך מת יוסף קודם אחיו הנח
בכאן רמז ד' פנין לאבות שהן המרכבה כנגד' החנות שכינח
שתעולם פתקיים בהם וכנגדן דגלי השבטים שהן כנגד ד'
חיות שראה יתקאל ופוח הענין תדע לפה ערבח בשמט והדס
בימין ולולב באמצע ואתרוג לבדו ויש שם פי' שהמשיל אתרוג
לשרה לולב לריבה הדס ללאה ערבח לרחל וכלם מתכוונין
לענין אחד אלא שכל אחד ואחד נתכוון לחסותו חסוד' כמו
שאמר שלמה כבוד אלהים הסתר דבר ויש במדרש מי שנילה

דרשה לשמיני עצרת

צה

הקדש שסמא את הירים ואמילו קהלת וכוונתם כי חכמים זל
 גזרו סופא על כל הספרים הקדושים פגני שהיו פצניקין
 אותם הכהנים אצל התרומה ועוד אמרו זל ויותר שהיה קהלת
 חכם אלו אדם אחר אסרן הית צריך לכוף אנך לשפוע
 דברים הללו ויותר שאפרן ברוח הקדש און וחקר דברי תורה י
 און שעשה אונים לתורה אתה מוצא כי קודם שעמד שלמה
 היתה תורה נכפיה שאן לה אונים שאניה מישלפת בא
 שלמה ועשה לה אונים ועוד אמרו מישל לקיפה מלאה מירות
 ולא היה לה אונים בא מקח אחד ועשה לה אונים והתרח
 משלפת כלומר שלא היו מבינים כתיב תורה הרמוזים עד
 שכא שלמה ורבו איתם בספריו השלשה ובקהלת גם כן
 שחבר בזקנותו וכמו שאפרנו בדרשה של יום ראשון ולכן
 הכתובים בתחלקים לכמה פנים כי הם דברי חכם כמו שאמר
 דוד ופלתו על לשוני ואמר הלא זה דברי כאש באים יונבטיש
 יפוצץ סלע מה הפטיש הזה בתחלק לכמה חלקים אף דברי
 תורה בתחלקת לכמה טעמים ולכן יש בהם כמה עניינים
 חלקים וכלן אמת יאו הכתובים דרשו אותן זל בכמה דרכים
 במסכת עירובין ובמדך קהלת יש מי שדורש אותם על שבעת
 ימי המסח ושפנות ימי הפילת יש דורשין שבעת ימים של
 בראשית וח ימי המלואים כי ביום השפני היה הקפת המסכן
 שנשאר כמו שהוקם והכל אמת וכלן דברי אידים חיים כמו
 שאמרו זל על מסוק דברי חכמים כדבונות כלומר יש פון
 כדבן לכהמה שפסק האדם ויש פהם כפספרו אלו שהם
 פעפירין הלוח שלא יתנדנד והם בעלי אסופו דברי הנאספים
 בכל חכם ותכם ואף על פי כן כלן נתנו מרועה אחד ואדון
 אחד אפרן מפי חי העולמים יום שדבר שלמה בענין העדקה
 שזהו ששם המתוב נססכים למתובים שלמה עלה שאמר שלח
 לחפך על בני השים מירוש שיתן האדם משלו לרבים והירח
 גדיב ושבעת לשון רבים כמו עשר נשים להכנס כי שבע ימול
 צריקוס שלא יקפוץ אדם ידו אלא פתוח יתח אותה כמו
 שצותה תורה ואמר הטעם כי לא תדעמה יד יום כלל גלגל
 הוא שחוזר בעולם וכמו שהיה מזהיר אותו חכם לאשתו עכיד
 לעניי כי חכי העבדון לבגד והביא לרברו מהפכים שמריקים
 הגשם בכל מקום דרך נדיבות בין שיהא העץ בדרום שהוא
 מקום רטוב בין שיהיה בצפון שהוא כהפך כל מקום שיהיה
 הפץ שם המים כך אתה תן לכל אדם בין ראוי בין שאינו
 ראוי אל תאמר לא אתן רק לזקן או לנכבד או לתלמיד אלא
 תן לכל צריך וחו הדרך האחד באו הכתובים ויש דרך המתובים
 שהזהיר שלמה שיתן אדם חלק לבגשו ולגפו כמו שאפרנו
 בדרש יום ראשון שיתן לגוף חלקו מהנאות העולם ולא יסגף
 אותו שאין זה רצון הנפש לא לתנהג בוח על דרך האמצעי
 לא שיתן לו כל תאות היצר בדרך העושים כל יפיהם כחנינים
 ורודפים אחר המותרות שהן חבל חבלים כמו שאמר בתחלת
 ספרו חבל חבלים כנגד זמני השנה שהם זרע וקציר וקוד
 וחום וקץ וחורף ולא שיענה ויסגף נמשו בתעניות ובפנוע
 פפנו קצת ההנאות וכמו שאמר הנביא לחימים בן יאשיחו
 שהיה מתענת רוב ימותיו והיה רשע והיה חושב כי צוה יתכפר
 אמר לו התמלוד כי אתה מתחרה באנו כלומר אתה סבור כי
 תתעורר עם תעניתך עם הארז אבין הצדיק הלא אכל ושתח
 וינתן תרנם ואת פדמית לשחי כמלאב קדמאח רוצח לופר
 כמלך הראשון ודפה אותו לארז שיהיה כארז כלכונן ויפ אותו
 על יאשיחו אביו שיהיה ארז וגם כן בא לופר שיתן אדם חלקו
 ויכבוד חששו ויתן חלקו לנשמה לעבודת חשם ולתורה ולפשו
 ואחרי לתי הנפשות לשבעת ולחיות זה הוא תן חלק
 לשבעה שבעה כחות הפעפיות הגוף היוצאים מכה חון
 המושך והפוחק והמעכל והדוחף והמותר והמגדל והפוליד
 בדופח

לנו לכאר הענין ששאלו הראשונים זל מה טעם צוה השם
 לעשות כצוה סוכה בטל בתשרי כי בטל בניסן נגאלו אבל בטל
 בתשרי בין לפאן דאם סוכות פמש בין לפאן דאמר עניי כבוד
 לפה היו בתשרי כי יותר היו ראויין בסיון בתמוז ובאב שהן ימי
 הקץ ובה נוכל לומר כי פסח שיצאו עד עצרת היו עסוקין
 בפתן תורה ובטהרתן וקרה להם פקרים בעמלק ובמריבת
 הלחם והמים ולאחר מתן תורה עשו העגל והיו נזופין ולא
 ירדו עניי כבוד עד אחר יום הכפורים שנתכפר עון העגל
 ולפיהרתו נצטוו בהקפת המסכן והיו מרודין בהבאת הנדבה
 בשני בקרים דכתיב והם הכיאו עוד נדבה בכקר בכקר ויום יד
 עשו סוכות ויום טל התחילו לישב בהן וכל אלו הימים יש בהן
 היל צבור כי הקרבן חלוק והפדים מתמעטין שהם ע כנגד ע
 שרים ונהגו להקיף ספר תורה בכל יום בר מינין שכלולב ז
 ימים עם ז דברים לולב ג בדי הדם ושני בדי ערבה ואתרונ רפז
 ליתג העולם ולהקף ז שמישות שהעולם נוהג בהן עד יום ח'
 ה' ע' ופ' שאין בו לולב ומינוי שהוא מנוחה לחי העולמים
 ולכן נקרא עצרת ואם אני יהו ומירש רש' זל שהם שמותיו
 של הקבה ששם של ע'ב היוצא מן פסוקים שהם וישע ויבא
 ולמאם כן היה ראוי לחיות וחו בלא אף שכן הוא באותן
 השמות ואנו מוצאין אותו כאלף כתוב בתלמוד וברושלמי
 אפר כי הוא כפול עשו אנכי בערה ואנו מתפללין כי אני והוא
 שהוא עפנו בגלות הושיענהא כמו באו עתה כי אני אני הוא
 וכמו שכתוב אשר פדית לך במצרים גוי ואלדיו וכתוב צריק
 ונושע הואי ואין ספק שיש בפצות הסוכה ענין גדול כמו
 בילולב ומינוי ולכן אנו בית ישראל עתידין לעשות אותן בופן
 הכשיח על יד האמוסה מה שלא נצטוו בפסח דכתיב והיה
 כל הנותר מכל אשר לא יעלו לחוג את חג הסוכות ופתח
 כאשר ינוף יאת כל חגיגים אשר לא יעלו לחוג את חג הסוכות
 ולכן היא מצוה גדולה ואין לאדם להפטר ממנה לא משום
 אבילות ולא משום דבר אחר כי כלם חייבין בסוכה זולת אם
 הוא חולה או חושש או מצטער וכבר נשאל רבינו האיי על
 האנשים הנכנסין בסוכת חכריה וצאים שלא היה להם
 במה שיעשו פוכה אם יוצאין אם לאו והשיב שאינן יוצאין
 ועל מה שאפרו שאין להם במה שיעשו אף ליה והלא במחצלי
 של קנים יכולין לעשותה וזהו מה שאמר מצוה קטנה יש לי
 וסוכה שמה לא שיהי קטנה כי גדולה היא מאד אבל היא
 קטנה בהנפאה ולכן באו בתורה שלש פעים בסוכות שנים
 דסרים והאחר מלא כי הטובות של מדבר והסוכות שאנו
 עושים הם חסרים והסוכות של זמן המשיח יהיו שלמים כי
 יהפוך לכל העמים שמה כדורה לקרוא כלם בשם יי לעכדו
 שכם אחד ויתיה השם שלך על כל הארץ וחשרים יתפעשו
 ויפקוד השם עליהם כמו שכתוב יפקוד וזשם על צנא חפרום
 בפרום ועל מלפי הארפה בארפה ותתקיים נבואות זכריה כון
 ההשטרה הנח יום בא ליי וחולק שלך בקרבך שהוא על
 ציאת המשיח וכל אותו ענין ויתקיים בקרא דכתיב והיה ה'
 למלך על כל הארץ ביים ההוא יהיה אחד ושמו אחד :

דרשה ליום שמיני הג עצרת

הז חלק ישבעה וגם לשפונה כי לא תדע מה יהיה
 דעה על הארץ אם ילאו העבים גשם על הארץ
 ייקר ואם ימול עץ בדרום ואם בצפון וימיר
 פקובל הוג בדכרי רבותיני זל כי דברי שלמה נאמרו ברוח
 הקדש וכמו שאפרו במסכת עדויות שאמילו קהלת שטמא
 שדים כדכתיב בית הלל והלכה כמותם ועוד אפרו כל כתבי

דרשה ליום שמיני חג עצרת

וענין שמיני עצרת כמו שרמזו אותו אל משל למלך שזימן כל עבדיו שבעה ימים כשהלכו הקרואים אמרו לאהבו בבקשה סמך אני ואתה נגלגל בפה שנמצא היום כך אשר הקב"ה כל הקרבנות שהקרכתם היו על שבעים אופות וזה קרבנכם ועל כן נקרא עצרת והיא הסוכות ולכן קוראים אותה סעודה קשנת לאופות כמו ב' ימי הסוכות ככל יום הקרבנות רמז לשבעים ועוד שם פה ראה לפחות ככל יום הקרבנות רמז לשבעים שנים שמתמטעים אבל קרבנות של זה היום הוא כנגד ישראל שהיא אומה יחידה מר אחד אל אחד כי כלם יאבדו ואתה תעמוד וכן הוא אומר ופי' כעמך ישראל גוי אחד וגו' ועוד אמרו לימדך תורה דרך ארץ שיעשה אדם אכסניא שלו יום ראשון עושין לו עופות והשני בשר והשלישית יקות כדי שלא ישריח על אכסניא שלו ועוד יש ענין במלת עצרת מורת פלכות דכתיב זה יעצור בעמי והוא משלשן כניסיה ושפורי ועוד תראה שיש לוח היום שייכות עם עצרת של מתן תורה כי בפסח ועד שבועות יש שבעה שבועות כנגד שבעת ימי פיות והשבוע הראשון כנגד יום ראשון של סוכות והשני שהן חול של חג הסוכות ובתשלום שבעה שבועות עצרת מתן תורה כן שמיני חג העצרת והתורה קראה כן להורות על עניינים אבל לשבועות לא הוציך לקרותו עצרת שיש בו לשון קהלת תורה עוה לנו משה מורשה קהלת יעקב הנה צריך לתת חלק לשבעה וגם לשמונה ואמר כי לא תדע כלומר אם אינך עושה כן אינך יודע מה רעה תהיה בארץ מהגשמים הנגזרים בזה היום כמו שאמרו חכמים ז"ל ולכן אנו או הגשם יזח היום ולכן סמך לו אם ימלאו העינים גשם ולשון אם כמו ואם תקרב מנחת בכורים ואם יהיה היובל שאינו אישורי לא ודאי כלומר אם תתן חלקו לשמיני ימלאו העינים גשם וירקב בכל העולם בדרום ובצפון שאע"פ שכלה נגזר הכל כמו שאמר ועל המדינות כן יאמר הדין הוא בו כמו שמוכח מהמעשרת של אותו חסיד אבל הנגזר דין הוא ביום זה כמו שדינו של אדם הוא ברה וגזר דינו ביום הכפורים ואם תאמר מה הוא הדין ומה הוא נזר דין הדין הוא שיאמרו ברה פלוני זכאי ופלוני חייב אבל הפסק מה יהיה השכר או העונן הוא ביכולת הגשמים ברה נזרין אותן פרובין או פועשין אבל בעצרת חותמין שיתכן שיהיו פרובין ופלוני למקום שאין בו ישוב או שלא בעתך בעצרה נגזרין הייך יבואו והיכן יבואו ועוד רמז בזה חייב כותבין ודברים שהוא חלוק מימי הסוכות והם פ"ר קישב פייס בפני עצמו שצריך להחזיר ולהגדיל שאין הולכין אחר בתי אבנר כסדר ימי סוכות לא חוזרין ומפייסין זמן בפני עצמו שהחייבו שאינו כשביעי של פסח שהוא בכלל הג' סוכות וזה אינו בכלל הסוכות רגל בפני עצמו לענין אבות או לענין ליכה קרבן בפני עצמו כמו שהוא בתורה שאינו הולך כסדר קרבנות החג שיר בפני עצמו למנוע על השמיני ברכ' בפני עצמו שמכריז למלך ולא הזכרה בתפלה או בברכה את יום שמיני חג עצרת הח ואלו דברים מורים ענין ועוד יש בזה היום רמז לעניניו שאנו גופרין התורה וקירין פרשת וזאת הברכה ואנו עושין שפחת תורה לנפירת של תורה כמו בענין שלמה שאחר שנמר התורה ולמד כולה ברוח הקדש והבין ענינה וסודותיה ונפר אותה עשה משתה לכל עבדיו דכתיב ויקץ שלמה והנה חלום כלום ראה חלומו צמור מצאצא ידע מה אומר חמור נוער ידע פרז אומר היו והנה חלום עומד על כנו מיד ויבא ירושלם וגו' ויעש משתה מכאן דרש' עקיבא שעושין שפחה לזמורה של תורה ולכן אנו גופרין התורה בשמיני חג עצרת וקורין פרשת וזאת הברכה שפסגרת בשבח משח בראשה ובסופה ובשבח ישראל באמצע הזכיר חחלה משה איש האדמים להדיע פעלתם אע"פ שפסגנו בודד ואלוהו איש האדמים אינו כמעלת משה דכתיב

בדומה והמפריד הליחות והשמונה הם חלקי הפרגיש שהן צורך הנשמה והן חמשה חושים והמתעורר והדמיון והכח השכלי והוא היתרון על בעלי חיים וכן כתבם ה"ם ז"ל בח' פרקים עד כאן וזהו הנכון ולמתן חלק לשבעה הקדים הנשמה בעבור מעלתה שיש לה ז' כחות במוח שהוא מסכן הנשמה שבהם דמיון והמחשבה והזכרון וכמו שכתבתי בפרשת אמור אל הנהנים והארבעה כלב שבו גם כן משכן הנשמה כמו שנקר' חכם לב' לב חכם לימינו ואז"ל לב מבין כליות יועצות' וכן כתבתי זה והארכת' בפרשת אמור ובאמת שזה הענין נעלם מהאופות כמו שכתבתי שם והשביעי הוא הפה עם כליו שהם איברי הדבור ולכן אצל מה אומר שחוא גפר החנפ' להוציא מן הכוח אל הפועל ובגוף יש ז' כחות בשתי הנפשות בשבעית ובחיינו לפי שהנפש השבעית שהיא הצומח ונקראת שבעית לפי שעולתה בלא כוונה הלא תראה באילנות ובצמחים יש בהן ז' כחות הן והוא עד יום פתוח וכאשר נפגל עד זמן ידוע וכח הפוליד בדומה והנפש החיונית והיא המרגיש אשר בבעלי חיים יש בה ז' כחות והם הרגשות ולכן אמר שיתן חלק לשבעה שהוא עיקר הפסוק וגם לשמונה כלומר שרצון חכם לתת חלקו לגוף הראוי לו לשמוח בו באכילה ושתייה ושאר הכחות כפדה ובפ"סל ואמר הסיבה כי לא תדע מה יתהרעע על הארץ רמז לבנין הגוף ארץ שהוא נקרא עולם קצן כלומר אם תענה גוףך מכל וכל תחלת אותו או שיתלה ברוב האכילה והפיתרות ותסמא העינים ברוב הפישול וכבר הפשיל בעל חובת הלבנו משל בזה הענין למי שפנהיג עצמו בדרך ישרה ופי' שחלך אחר יצר הרע בריבוי ההנאות משל לשני אחים שהניח להם אביהם נחלת והיא צריכה עבודה רבה ולא היה להם דבר ואלתה והלכו הנחלה והיה האחר פקח ורזין והשני בהפך אמר הפקח פת אע"פ אף איתו נחלת אבותי מכל וכל ולא אעבוד אותה אשתיתנה וחלילה לי להשתחית נחלת אבותי ואם אעבוד הנחלה פרנשתי מחיניו איצ"א כי קודם שיהיו בה פירו' אמות ברעב מה עשה שר עצמו בכל יום כדי שירויח כדי חיו וכשהיה נגמר לערב חיה עובד אותו מעט כהשתדלות וחריו' גדול וכשהיה נותר לו פושכירתו יום או יומים היה עובד אדמתו ומניח נחלת האחרים ולא סר מעשות כן עד שנמורה מלאכת הנחלה כהוין וכשכאו פירותיו אסף אותם ונתפרנס מהם' בשנה השנית עבד אדמתו והוסיף ברה אילנות עד שהיה תבואתו מספקת לו בכל שנה ושנה והותיר והאח הכסיל כיון שידע שאם יעבוד אדמתו ימות ברעב בעוד שהוא עובד אותה חלך ושכר עצמו בכל יום במלאכת אחרים ומה שחיה נותר לו פושכירתו היה מוצאו בתענוגים ומכסל עצמו והלך למרחץ ולא חשב בענין אדמתו עד שעלה כולו קמטונים דכתיב על שדה איש עצל עכרתו וגו' כן המשכיל יש לו להבין עולם הבא שהוא נחלתו וכשהוא עושה לעולמו זה יעשה כדי חיו לכד ואחר כך ישתדל לעולמו ולנחלתו והכסיל עושה בהפך משהתדל בענין עולמו זה ושתעלם מאחריתו כמו שאמר החכם ואחזה אנכי אשית לבי וגו' וזהו דרך אחת באלו הכתובים' ויש לרבותינו מדרש חשוב אמר תן חלק לשבעה שבעה ימי הסוכו' שהם עיקר השמחה וגם לשמונה זה שמיני חג עצרת ואמר כי גם תורתנו הקדושה לא אמר כפידוש כו' ושפחתם ואולי תחשוב שאין אנו חייבין לשמוח בו וכבר בא מדרש לחכמים לפי דרך התלמוד פסוקי' שהיה אף שמח והוא מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר מיעוט לא לרבות בתחלה אמר בשבעת ימי הסוכות ושפחתם ש'ראה דוקא שבעה אבל לא בשמונה ואח' כך אמר והיית אף שפח ואין ור' מיעוטין הן לרבות שמיני עצרת לשפחת

דרשה ליום שמיני הג עצרת צו

ביום שמיני ובמורא גדול כי לא היה כמתן תורה לפני ולאחר
 ולא היו אותותיהם נמשכין כמו הפן שנמשך פ' שנה וכענין
 כבוד ועמוד אש ולדעת רז"ל הבאר והשלו ולכתם בסדבר נחש
 שרף ועקרב ועל זה יחזור לא קם לאשר ידעו פנים אל פנים
 וביאר לנובאותו ופח שנ' לנו בכלל ר"ל בישראל פנים בפנים
 דבר י' עמכם שם ביאר מתוך האש אבל כל נבואותיו היו ביום
 מתן תורה ובישראל שאר כל הנביאים חיתה עליהם יד ה'
 והמשביל יבין ועוד הפרש גדול בין נבואתו לנובאות לדעת
 הרמב"ם אל שכל הנביאים על ידי מלאך ולכן נבואתם משל
 וחידה ופשה רבינו בלא אמצעי ובלא חידה אלא פה אל פה
 וכתב ותפנות י' ביש וחיו בפראה ולא בחידות וכל הנביאים
 יראים ונבהלים כאברהם שנ' והנה אימה וגו' ודני' וחודי' בהפך
 עלי' למשחת בפראה נהפכו צירי עלי' ובמשה כאשר ידבר
 איש אל רעהו כמו שאין אדם נבהל לשמוע את דברי חבירו י'
 וכל הנביאים אינן מתנבאין כל עת שירצו כמו שפצינו באישע
 ועתה קחו ל' פנני ולפניהם תוף וחליל וגבל וכנור והסדר
 מתנבאים כלומר מבקשים הנבואה ופשה רבינו כל זמן שירצו
 כמו שאמר עמדו ואשמעה וגו' וכל דבריו נכוחים אבל בענין
 המלאך כבר תפס עליו הרמב"ם אל בפרשת וירא אליו שנבואת
 הנביאים לא חיתה על ידי מלאך כמו שהארזן שם חנה
 הודיענו השם פעלת משה בזאת הפרשה בסופה ואמצעיתה
 הודיענו ברכת הנביא שבידך את ישראל ולא כצינו שבידך
 לשפוען בעבור שיעקב לא ברבו אלא חזרו וכן ללוי לא שלי
 חזר בתשובה ונתכפר לו דכתיב אם יכפר עון בית עלי בזבח
 ופנחה ואפר בזבח ופנחה הוא דאינו מתכפר אבל בתורה
 ובתשובה מתכפר ולוי עוסק בתורה היו דכתיב יורו פשצטין
 ליעקב וגו' ובמדרש למה לא בידך משה לשמעון כמו ללוי כי
 שניהם שתו בכוס אחד ואפרו שם שניהם לוו בשכס אבל לוי
 פרע חובו הראשון בעגל ופרע גם כן בששים פירוש מיחס
 ושמעון לא די'לו שלא פרע חובו הראשון אלא שחזר ולוה
 בששים ג' זנות ואפרו חזל שכללו בברכת יהודה דכתי' שפוע
 י' קול יהודה ומצינו שגרבים כלל ופרש וכלל בתחלה כלל
 פכבוד שנעשה להם במתן תורה ואזכר אין כל ישרון אשריך
 ישראל ואלל כי גלה להם לישראל תחלה מסורו חכם וזהו לפני
 פותו וברפס באותה שעה שהוא נד' והפנתו וכת שהו קרוב פן
 העולם חכם וכן עשה יצחק אבינו וכן עשה יעקב שברכ סמוך
 לפיתתו ורצח לגלות להם הקץ וכן באליהו בשעת הסתלקותו
 ויחי בעברם ואיהא אפר א' אישע שא מה אעשה לך בטרם אקח
 מעשך ואפר אישע ויהי נא מי שנים ברוחך לו וכן היו החכמי'
 בזמן פטירתן כמו שפצינו ברבינו הקדוש שפסר לבנו פפורות
 חכמה וכן היו מתקבצין החכמי' כשהיה רבן פסתלק מן העולם
 לבאר להם ספיקותם כמו שפצינו בר' איעזר חנדול שאמר להם
 למה באי'ם אפרו לו ללמוד תורה וכו' ובקשו מסנו שאלותיהם
 הפסוקות והשעם כי כל מה שקרבים לעולם חשפון פזוכך
 שכלם וחכמה פחותה בהם וכוונותיהם יותר פכוונות ולכן
 בירבם משה סמוך לפיתתו ובהתלה ספר מעלתם בכתן
 תורה כי בא ה' וכל קדושתו עמו וזה הוא פרבות קדש ונתן
 להם תורה שהיתה בתובה באר שנאמר אש דת ונתנה
 פפיגו שחדת באה פן הפיגין ואפר כי הוא עם חשוכ ולכן
 קראם ישרון ששרתה פגינה בליהם והוא עם ישראל והוא
 גם כן תחת השנחתו מן אשרויו ואמר שהיה בהם פלך כל
 השבח ככלל ואחר כך פרש לכל שכח ואחר כך כלל למלרז
 ישרויו ואמר אין כאל ישרון שבת העם באלדיו ואלדיו בעמו
 אפר בשבת האלאין כאל ישרון ואפר בשבת העם
 אשריך ישראל מי פכוד אבל הפליג בשבת הרב אין כאל
 ישרון ואמר בכבוד הרב חונג שפיה בעורך שהוא
 משנה

בזה כלל ביתי נאמן הוא ולכן ביאר בסוף הפרשה ולא קם נביא
 עיר כמו שביאר רז"ל דרשו בענין איש האדם המוכר במשה
 שהיה יכול לבטל שבועת אדם דכתיב אישה יקימו ואישה
 יפרינה והוא ענין גדול והתחיל במלת וזאת להורות כי משם
 מעיין הברכות וכן אמר יעקב וזאת אשר דבר להם אביהם
 ויברך אותם אמרו חזל שאמר יעקב עתיד אדם כיצא בני לברך
 אתכם וממקום שאני פסיים הוא פתחיל חזק וזאת אשר דבר
 להם אביהם וכתיב וזאת הברכה ומה שאמר אדם כיצא בני יש
 ענין גדול כי פוקבל הוא ביד אבותינו שיעקב אבינו ומסדה
 רבינו יש ביניהם שיכות גדול בפדוהם משה תורת אמת ויעקב
 תתן אמת זה רועה זה רועה זה שלישי זה שלישי אברהם
 פשיין יצחק משפאל יעקב קו האמצעי מכריע אהרן פייני
 אוהב שלום ורודף שלום מרים שמאלית ועל כן נקראת אחות
 אהרן כי מרת הגבורה פדת אמת בחסד ועל כן אמר חדורש
 בריך רחמנא ויהי אוריאל תליתאי וכו' וכמו שטמשה שרה
 עם אדים דכתיב מאחז בני כסא פרושו עליו ענינו ומלת פרושו
 פירש שדי ויו וכמו שבא בהגדה במסכת שבת פרק ר' עקיבא
 כשעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת מה לילוד אשר
 בינינו וכו' וכן יעקב בי שרית עם אלים וראוי היה יעקב ליתן
 תורה על ידו אלא שלא חגיג חוסן שלא היו אכלוסא ועניינים
 אחרים שהיה חסר הוסן עד שתגיג העת לפשה וכמו שדרשו
 אל בפסוק לכל זמן ועוד תפאא שיעקב פת חוצה לארץ ומשה
 מת חוצה לארץ יעקב נכנס בגוף ועצם ובשר ויוסף בעצמו
 ופשה לא נכנס לא בגוף ולא בכשר ולא בעצמות עדיין ויש
 ענין כאלו השלשה אבות משה ויעקב אנשי האמת ויוסף
 זה בדיק ומרת משה בנשיקה כמו שכתו כאן על ג' וביעקב
 לא נאמר בו מרת ואפרו יעקב אבינו לא מת ועל זה אמר
 בכאן תורה צוה לנו משח חוכיר משה ויעקב ויש בן זמורת
 כנגד חצבה עפודיה ויש בו לו אותיות כנגד חשכו השם
 חנדול ולכן אפרו בב' שחכותב בספר תורה זה הפסוק כאלו
 כתב כל התורה כלה ואמרו קטן חידוע לדבר חייב אביו ללמדו
 זה הפסוק מגל זה נלמוד מעלתו כפוזכר בראש השמר ונסו'
 הספר ספר מעלתו דכתיב ולא קם נביא ומלת קם עבר בפסוק
 עתיד או מורה ענין גדול שכל היו בכח קודם בריאת העולם
 וזה הוא שאמר מעת היותה שם אני וזהו ולא קם נביא שגבר
 קמו כל העתידים להיות ובשלשה פקודות הודיעתנו התורה
 פעלת משה על שאר הנביאים בפרשת וירא אל אברהם שם
 הודיעה מעלתו על האבות חקודשים לו ובפרשה בהעלותך
 הודיעה פעלתו על נביאי הורו ובכאן על כל הנביאים העתידים
 כמו שאמר לכל האותות והמופתים שהוא דבק עם ולא קם
 כי לא היה נביא כמוהו בעשיית אותות ומופתים גדולי כמשה
 ומה הוא יתרונו עליהם והר"ם אל תירץ שחפליג לפשה הוא
 מה שאמר לפריעה ולבל עבדו לעיני פל ישראל שהיו פפורסמ'
 לעיני החולקים עליו אבל שאר נביאים לא היו אותותיהם
 פפורסמין ולא היו עושים אותם אלא לחידים מבני אדם
 כמו שכתוב פסרו נא לי את אשר עשה אישע עד כאן והרמב"ם
 אל הקשה לדבריו שעצרת הגשמים לאליהו והבאת המטר היו
 פפורסמין והיה חנדור פפנו חו" אפ' יחיה חשגש האלה
 פל ומשר וגו' ועמידת השמש ליהושע חיה לעיני כל ישראל
 ולעיני פלכי כענין ורבותינו אל חוכרו פראו אותו בסוף העולם
 ועד סופו וכתוב אומר ולא היה כיום החוא לפני ולאחריו
 ובקריעת הירן כתיב ויחי כשמוע פלכי האפור אשר בעבר
 הירן את אשר הוכיש י' את פ' הירן ולכן פירש הוא אל
 דברים כששמן שהכתוב אומר כי לא קם נביא פפווה לכל
 האותות וגו' ולכל חידו' כי היו אותותיו נפלאים מאד רבים
 ונוראים ואם עשו הנביאים כמותו לא היו כל כך רבות

הרשה לשמיני עצרת

שינה בעצרת הכבדי כיוצא הסוס שפוליו לכל מקו שרועה ואמר בעורך לה' הפישט שהוא בעור ישראל ויש בזה הכלל סוד גדול על דברי הקבלה שהוא רוכב שמים בעור האל והוא הכרכות והתגלות כדרך ישמעאל בני ברבני יהיה לך לעזרני אין שלום בעירך ובשבח ישראל אמר מנן עורך שהוא מנן לישראל ובסדר נהג שבועולם העכד נושא הפנן ובכאן האדון נושא המנן ועתה הבטיחם בעולם הזה ובעולם הבא ובזמן הששי ובתחית המתים כמ' שאף שמינו יערפו טל והנה שיים ברכותיו וסיים ויפת שם ויקבור אותו אשרי הווכה לכך שחשם קברו ולא ידע איש וגו' וכבר היה מעשה שבקש מלך אחד לדעת קברו וכשעלו להר היו רואין קבר למטה וכשירדו לפטה בשמועו היו רואין אותו למעלה עד שירדו כינס היה קברו ורץ לא כי אר שפנה פסוקי יחיד קורא אותן ויש מפרשי שקורין אותן שלא בעשרה שאינן בקדושת התורה שאף על מי שכל התורה כלה ממי הנבורה הואיל ואישתנו או אשתנו פפעלתם והשני הוא פח שאמר שם כל התורה והקב' אומר ומשה כותב בדיו ואלו הפסוקי כתבן בדמעותיו שכל כך היה מוריד דמעות שמה מטביל בהן הקולפוס והיה כותבן ויש מפרשים כל התורה הקב' אומר ומשה אומר וכות' כלו שחיה חזון הדברים קודם כתיבתו בשמחה גדולה ואלו ח' פסוקים הקב' אומר ומשה כותב בדמעותיו כלו שלא יחז חזון אותם פרוצ בכיותיו ודמעותיו ממש כי לא תתקיים הכתיבה ומכל מקום היה בהם

שני ועל זה אמרו בגמרא הואיל ואישתנו אישתנו ועל זה יחיד קורא אותן ועל זה מירש הרמב"ן אל כמ' שאינן כקדוש שאר התורה וקורין אותן אפילו שלא בעשרה מה שאין כן בשאר התורה שאין קורין אותה אלא בעשרה ואינו נראה וי' שאין מפיסקין בהן אלא שקורין אותן ביחוד וי' קורא אותן ולא יותר שמתחיל הפסוקים מן ויפת שם משה ולא למעלה שלא יערבם עם הפסוקים שלמעלה מהם וחנכו כפו שכתב בעל המלמד וכן נהגו בארץ פרוב' נציא שיחיד קורא אותן לבדו בלי עזר חזן שכל התורה הקב' אומר ומשה כותב וקוד' שיכתוב היה חזון הדברים והיה אומר וכותב והיו שניהן אומרים כל כתוב וכתוב וכן העולה לקרות החזן סודן עליו אבל אלו השפנה השם לבדו אמרן וכשה לא חזר פרוב דמעותיו ולכן קורא אותם העולה לבדו בלי עזר החזן ומשלים ולכל היד הדוקה ופ' ירשו ר'ל היא מכת בכורות דכתיב כי ביד חזקה ישלחם וגו' זה מכת בכורות ולכל הפעור הגדול זה קריעת ים סוף דבר אחר זה מתן תורה ויש ענין בהלוקה הזו ובפדריש ולכל היד החזקה כששבר הלוחות שתפשו בידיו אהרן ויהושע שלא ישברם ונתחזקו ידו ושברם ואמר השם תבורך יד חזקה כזו היא הוא דכתיב ולכל היד החזקה הנה ביארנו בדרך קצרה מעלת משה המוכר בסוף התורה וענין ברכותיו והשלים בברכותיו אשרין ישראל מי כמוך עם נושע בה' מנן עורך וגומר: ב'לאו

במה

אקדם ה' אכף לאלדי מרום האקרענו בעולות בעולות בני שם י הירגם ס' באלפי אילים כרכבות כחלי שטן כי הסקיף אמרום קדשו ופתן עזו ותעגומות לעם כרוך לקים סחייעונו בעמוס וחוקוני ואענונו להתמול ולסיים מלאכת הקדש ולסבת הולכי דרך עקלקלות הנכרתי והנכרתי לטענות מלאכת שמים זו שם חזני עד שקמתי דבולה שקמתי לפני שלם המה מעיני ביגד וארכבעם מעיני לבת אלה בתורת אמת בעיני ואלה כעמוס מסערי' כסופן מורתי לאיתנו הראשון ושומתי ופתחתי גס טיימתי תל' וסיה מן הראוי להטלות וברון שנות האכשי המסויינים למלאכת הקדש אכל יראתי מן ואולי לא יוטב בעיני לקבל סכר מנוס זו בעולותם בחיים ושמכתי זה על מאמרם אל אלולי ידע ראובן שהתורה מכתבת עליו למען הנזל אותו מידם להשיבו אל אביו בכתבו היה ענינו ומסוינו כן ורק את זה אנוד ואומר כי לאכשים האלם סחייעונו סן בתחלת סן בסוף סן במכירה שלמים הם אתכו על שמי אשאל אעבדם עמרות לי ותפלתי לקי תשוב יבורכו ברכות שמים על כרכות תהום רוכבת תחת אהל אבו ויעורם זאת שדי ויברכם:

אלה דברי המתאבק באבק רבלי החכמים שמואל בן סקדוס ר' יצחק פיהם אל ס' ה'ר' מארץ לוננו מותם בחוקת ה'ר' למכסם ס'לם ל'פן מה ק'ן קראקא: